

رهبر معظم انقلاب در پیامی بر جبران کاستی‌های ناشی از بعضی سیاست‌های گذشته جمعیتی تأکید کردند

جبران غیورانه جمعیت

حضرت آیت‌الله سید مجتبی حسینی خامنه‌ای فرمودند: عمیقاً امیدوارم با جبران کاستی‌های ناشی از بعضی سیاست‌های گذشته جمعیتی و پیگیری مجدانه سیاست صحیح و راهبردی افزایش جمعیت جوان و محوریت خانواده در این مقوله، میهن عزیزمان از گردنه خطیر و مرحلهٔ سرنوشت‌سازی که در آن قرار داریم، به‌سلامت عبور نماید.

حضرت آیت‌الله سید مجتبی حسینی خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در پیامی به چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت، سیاست «افزایش جمعیت با محوریت خانواده» را یک سیاست راهبردی و از مهم‌ترین مؤلفه‌های اقتدار و پیشرفت ایران برشمردند و تأکید کردند: بی‌شک هر ایرانی غیور که خواهان آینده‌ای روشن برای این آب و خاک و مردمان آن باشد، انگیزه و اراده‌ای قوی برای امتداد نسلی ایرانیان در تراز تمدن نوین اسلامی خواهد داشت.

متن پیام رهبر انقلاب اسلامی که توسط سرکار خانم دکتر مرضیه وحید دستجردی صبح امروز در این رویداد قرائت شد، به این شرح است: برگزاری چهارمین رویداد ملی جوانی جمعیت، مناسبت خوبی برای صحبت در مورد مسئله خطیر جمعیت است. در میان مؤلفه‌های اقتدار و پیشرفت و دستیابی به ایران هر چه قوی‌تر، مسئله افزایش جمعیت آینده ایران عزیز با حفظ همه جهات مطلوبه کمی و کیفی، از اهم آن به شمار می‌آید. این مسئله راهبردی و سرنوشت‌ساز که در دهه‌های اخیر بارها مورد تأکید رهبر عظیم‌الشأن شهید اعلی‌الله مقامه‌الشریف قرار گرفته‌بود، هم در به فعلیت رساندن قوت‌ها و در خلق و ارتقای فرصت‌های متعدد علمی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و هم در دفع و رفع تهدیدات و بدخواهی‌های دشمنان، مؤثر است. به نظر می‌رسد که بعد از غفلتی ممتد و خسارت‌بار که بر صحنه برنامه‌ریزی و مدیریت امور کشور حاکم شده‌بود، اینک در اثر بعضی اقدامات، مجالی فراهم شده تا مردم و مسئولان با نگرشی عمیق‌تر به این مسئله بپردازند.

در ادامه این پیام آمده‌است: در توجه به شئون مختلف جمعیت و ملزومات و مایحتاج آن در انواع عرصه‌ها، گاه خانواده و گاه فرد، معیار سنجش امور می‌باشد. در بعضی از امور از قبیل مسکن و بسیاری از کالاها و خدمات، مصرف‌کننده و کاربر آن، خانواده و در بعضی دیگر از قبیل خوراک، پوشاک، و اموری مرتبط با سلامت، فرد به عنوان واحد معیار در نظر گرفته می‌شود. مسئله دستیابی به جمعیت مطلوب از اموری است که هر دو جهت در آن دخالت دارد. از این‌رو پرداختن به انواع زیرساخت‌ها و جهات مرتبط با تحکیم بنیان خانواده، یک عنصر دائمی در مسیر تلاش برای اصلاح منحنی جمعیت کشور خواهد بود؛ همچنان که رسیدگی به شئون فردی مرتبط نیز لازم است. توجه جدی و کلان به امر تسهیل ازدواج در سن جوانی، تأمین سلامت فردی، که خود وابسته به امور متعدده‌ای است، حمایت از فرزندآوری، ترویج فرهنگ خانواده‌محوری و معرفی نمونه‌های موفق در این زمینه هر یک به منزله قدمی مؤثر در مسیر قوی‌تر شدن ایران است. همچنین تبیین صحیح این مطالب برای آحاد ملت و به خصوص جوانان هم کمکی دیگر در این جهت خواهد بود.

رهبر معظم انقلاب در ادامه فرموده‌اند: بی‌شک هر ایرانی غیور که خواهان آینده‌ای روشن و با شکوه برای این آب و خاک و مردمان آن باشد، انگیزه و اراده‌ای قوی برای امتداد نسلی ایرانیان در تراز تمدن نوین اسلامی خواهد داشت. عمیقاً امیدوارم با جبران کاستی‌های ناشی از بعضی سیاست‌های گذشته جمعیتی و پیگیری مجدانه سیاست صحیح و راهبردی افزایش جمعیت جوان و محوریت خانواده در این مقوله، میهن عزیزمان از گردنه خطیر و مرحله سرنوشت‌سازی که در آن قرار داریم، به سلامت عبور نماید و با توفیقات الهی و دعای خیر و برکت سرورمان عجّل‌الله تعالی فرجه‌الشریف، اسباب نزول برکات الهی بر ایرانیان که پرچم‌داران حق و عدالت در این روزگار به شمار می‌آیند، هر چه بیشتر و بهتر فراهم شود، به منه و کرمه.

انقلاب خاموش جمعیتی در ایران

رئیس مؤسسه تحقیقات جمعیت کشور: تغییر ساختار جمعیت به سمت سالمندی را می‌توان نوعی انقلاب خاموش جمعیتی دانست؛ روندی که با سرعت بالایی در حال وقوع است و پیامدهای اقتصادی گسترده‌ای به ویژه در نظام‌های بیمه‌ای و بازنشستگی به دنبال خواهد داشت

گزارش
زهرا چیذری

جایزه جوانی جمعیت در شرایطی برگزار شد که نرخ باروری کل و میزان موالید کشورمان به پایین‌ترین رقم تاریخی خود رسیده‌است و با تداوم همین وضعیت پیش‌بینی می‌شود تا ۷۵ سال آینده جمعیت ایران به ۳۱ میلیون نفر خواهد رسید و در محاصره کشورهای با جمعیت صدها میلیونی، امنیت ملی و ایران قوی به هدفی دست‌نیافتنی تبدیل شود. همچنانکه در پیام امام سید مجتبی خامنه‌ای رهبر فرزانه انقلاب به جایزه جوانی جمعیت، در میان مؤلفه‌های اقتدار و پیشرفت و دستیابی به ایران هر چه قوی‌تر، مسئله افزایش جمعیت آینده ایران عزیز با حفظ همه جهات مطلوبه کمی و کیفی، از اهم آن به شمار می‌آید و مسئله جمعیت مسئله‌ای راهبردی و سرنوشت‌ساز است. در چنین شرایطی توجهی همه جانبه و نگاه کلان‌نگر به مسئله جمعیت می‌تواند راهگشا باشد.

آیین اختتامیه چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت، با حضور مسئولان ستاد ملی جمعیت، جمعی از خانواده‌ها، مدیران دستگاه‌های اجرایی، فعالان و کنشگران حوزه جمعیت و اهالی رسانه در پژوهشگاه نیرو برگزار شد. این رویداد که نخستین دوره آن در سال ۱۴۰۲ برگزار شد، در اجرای ماده ۱۹ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و با هدف شناسایی و تقدیر از افراد، خانواده‌ها و مجموعه‌های فعال در این حوزه، به صورت سالانه برگزار می‌شود. چهارمین دوره این جایزه در هفت بخش خانواده، رسانه، سازمان‌های مردم‌نهاد، دستگاه‌های اجرایی، شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی، مدیران و نخبگان برگزار شد و ۳ هزار و ۲۲۷ اثر و مشارکت به دبیرخانه آن رسید.

■ **جمعیت یکی از دو موضوع بزرگ و اساسی پیش روی کشور**

وزیر بهداشت در آیین اختتامیه چهارمین رویداد جایزه ملی جوانی جمعیت، با هشدار در نسبت به کاهش نرخ باروری به کمتر از ۱/۳۸ فرزند به ازای هر زن، بحران جمعیت را تهدیدی برای امنیت ملی، پایداری اقتصادی و آینده اجتماعی کشور دانست.

محمدرضا ظفرقندی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در چهارمین رویداد ملی جایزه جوانی جمعیت با اشاره به تأکیدات مکرر رهبر شهید درباره مسئله جمعیت گفت: «تأکید چندباره بر یک موضوع نشان‌دهنده اهمیت و ضرورت توجه جدی به آن است. مسئله جمعیت یکی از دو موضوع بزرگ و اساسی پیش روی کشور است و برای حل آن باید همه دستگاه‌ها و بخش‌ها مشارکت کنند.»

وزیر بهداشت با بیان اینکه کشور باید عقب‌ماندگی‌های گذشته در حوزه جمعیت را جبران کند، گفت: «حل مسئله جمعیت نیازمند همکاری همگانی است و نباید اجازه دهیم شکاف و اختلال در پایه‌های جمعیتی کشور به مشکلات عمیق‌تری منجر شود.»

ظفرقندی با اشاره به تجربه برخی کشورهای توسعه‌یافته در مواجهه با کاهش جمعیت ادامه داد: «کشورهایی مانند ژاپن امروز با شرایط دشواری در حوزه جمعیت مواجه شده‌اند و با وجود تلاش‌های مختلف، عبور از این وضعیت برای آنها آسان نیست. در برخی کشورهای دیگر از جمله روسیه و فرانسه نیز اقداماتی برای مقابله با کاهش جمعیت انجام شده‌است، اما تجربه این کشورها نشان می‌دهد که این مسئله راه‌حل ساده و کوتاه‌مدت ندارد.»

وزیر بهداشت با اشاره به ضرورت توجه به ابعاد مختلف این مسئله اظهار کرد: «مسئله جمعیت دیگر یک موضوع مقطعی و مربوط به گزارش‌های سالانه نیست؛ ما با یک بحران وجودی و تغییر پارادایم جمعیتی مواجه هستیم. گذار شتابان از ساختار جمعیتی جوان به سمت جامعه سالمند، صرفاً یک چالش جمعیت‌شناختی نیست، بلکه تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی، پایداری اقتصادی و تداوم حیات اجتماعی کشور به شمار می‌رود.» وزیر بهداشت با بیان اینکه جوانی جمعیت یک ضرورت راهبردی برای آینده کشور است، تصریح کرد: «شعار «ایران من، جوان بمان» صرفاً یک آرزوی زیبا نیست، بلکه الزامی راهبردی برای بقا و استمرار توسعه کشور است.

■ **۱۳ میلیون مجرد**

آمارها نگران‌کننده است؛ نرخ باروری کل به کمتر از ۱/۳۸ فرزند به ازای هر زن در سن باروری رسیده که فاصله زیادی با سطح جانشینی دارد. در صورت تداوم این روند، در آینده نزدیک با شکاف عمیقی در نیروی کار، ساختار حمایت‌های اجتماعی و مسائل اقتصادی مواجه خواهیم شد. اگر امروز در مدیریت این بحران جمعیتی کوتاهی کنیم، هزینه‌های جبران آن در آینده بسیار سنگین خواهد بود.

وزیر بهداشت با اشاره به وجود حدود ۱۳ میلیون جوان در کشور خاطرنشان کرد: «مقدمه بحث فرزندآوری این است که به بحث ازدواج نگاه عمیق چندجانبه داشته باشیم.»

■ **چالش اجرای قوانین حوزه جمعیت**

عبدالحسین خسروپناه دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی هم در این مراسم با اشاره به وضعیت شاخص‌های جمعیتی کشور، نسبت به نامطلوب بودن روند رشد جمعیت و افزایش سالمندی هشدار داد و گفت: «با وجود تدوین سند، تصویب قانون و تشکیل ستاد راهبری، همچنان با چالش‌های متعددی در حوزه جمعیت مواجه هستیم.»

وی گرانی مسکن و دشواری تأمین سرپناه برای جوانان را از مهم‌ترین موانع اقتصادی فرزندآوری دانست و افزود: «بیکاری و اشتغال ناپایدار جوانان نیز از دیگر عواملی است که بر تصمیم خانواده‌ها برای ازدواج و فرزندآوری تأثیر می‌گذارد.»

بنا به تأکید خسرو پناه تغییر نگرش نسبت به ازدواج و فرزندآوری و همچنین تغییر سبک زندگی و گسترش برخی گرایش‌های فردگرایانه از جمله مسائلی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

وی با تأکید بر ضرورت حل چالش‌های کلیدی جمعیت گفت: «حل مسئله جمعیت نیازمند تمرکز بر موضوعاتی مانند مسکن، حمایت از مادران و اجرای قوانین موجود است و پیشنهاد می‌کنم همه دستگاه‌های مسئول به مدت یک تا دو سال بر عوامل دارای بیشترین اثربخشی در این حوزه متمرکز شوند.»

■ **انقلاب خاموش جمعیتی در ایران**

رسول صادقی، رئیس مؤسسه تحقیقات جمعیت کشور هم در این مراسم با اشاره به پیچیدگی تحولات جمعیتی و تأثیر متقابل آن بر حوزه‌های اقتصاد، فرهنگ، سیاست و محیط زیست اظهار کرد: «جمعیت‌های انسانی همواره با پویایی و تغییر مواجهند و در این میان، با مجموعه‌ای از مسائل پیچیده جمعیتی روبه‌رو هستیم که بر یکدیگر اثر می‌گذارند و یکدیگر را تشدید می‌کنند.»

رئیس مؤسسه تحقیقات جمعیت کشور هشدار داد: «تداوم باروری پایین می‌تواند در نسل‌های آینده نیز اثرگذار باشد و به‌تدریج خود به یک هنجار و رفتار اجتماعی تبدیل شود، بنابراین، سیاست‌گذاران باید از این فرصت برای مواجهه با چالش‌های موجود استفاده کنند.»

وی دومین مسئله مهم را پیامدهای چند دهه باروری پایین بر ساختار جمعیتی کشور دانست و گفت: «تغییر ساختار جمعیت به سمت سالمندی را می‌توان نوعی انقلاب خاموش جمعیتی دانست؛ روندی که با سرعت بالایی در حال وقوع است و پیامدهای اقتصادی گسترده‌ای به‌ویژه در نظام‌های بیمه‌ای و بازنشستگی به دنبال خواهد داشت.»

صادقی با اشاره به فرصت پنجره جمعیتی کشور تصریح کرد: «پیش از ورود به مرحله سالمندی گسترده، باید از ظرفیت جمعیت قابل توجه در سنین فعالیت و سرمایه انسانی کشور استفاده کنیم. این فرصت که حدود ۲۰ سال گذشته و تقریباً ۲۰ سال آینده نیز ادامه دارد، امکان مناسبی برای تقویت سرمایه انسانی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آن فراهم کرده‌است.»

■ **اهمیت حفظ ایران جوان**

سید حامد برکاتی، دبیر چهارمین رویداد جایزه جمعیت با تأکید بر ضرورت حمایت از خانواده‌ها در مسیر فرزندآوری اظهار کرد: «خانواده‌ها باید مورد حمایت قرار گیرند و مشوق‌ها نیز در این مسیر اهمیت دارند، اما در کنار تشویق باید به اصلاح فرایندها و رفع موانعی که پیش روی خانواده‌ها قرار دارد، توجه کنیم تا دشواری‌های فرزندآوری کاهش یابد.»

برکاتی با اشاره به ضرورت حفظ جمعیت جوان کشور گفت: «سیاست حراست از جمعیت و حرکت در مسیر جوان ماندن آن باید ادامه پیدا کند. رئیس‌جمهور نیز در مناسبت روز دفاع مقدس بر اهمیت جوان ماندن جمعیت تأکید کرد؛ چراکه ایران با حفظ جمعیت جوان خود خواهد ماند.»

برکاتی با اشاره به اهمیت محله‌محوری و مسجدمحوری در پیشبرد برنامه‌های اجتماعی گفت: «این رویکرد برای آینده پیشنهاد شده و در حال پیگیری است. اقدامات بزرگی در این زمینه می‌توان انجام داد، اما تحقق آن بدون مشارکت گروه‌های مردمی امکان‌پذیر نیست.»

بنا به تأکید وی دستگاه‌ها باید موانع را از پیش پای مردم بردارند تا مسیر حمایت از خانواده و فرزندآوری هموار شود. همچنین شرکت‌ها، مؤسسات و مدیرانی که اقدامات موفق و قابل تعمیم انجام داده‌اند، می‌توانند به عنوان الگو معرفی شوند تا سایر شهرها، دانشگاه‌ها و دستگاه‌ها نیز از تجربه‌های آنان استفاده کنند.

گزارش ۲
مهسا گربندی

گزارش «جوان» از نشست خبری رئیس سازمان بسیج فرهنگیان

مدرسه را نمی‌شود با بخشنامه سر پا نگه داشت!

گاهی مدرسه هم درست مثل روزهای پس از سیل و زلزله، به امدادرسانی نیاز دارد. شاید ساختمان‌ها سر پا باشند و کلاس‌ها دایر، اما حال دل دانش‌آموزان خوب نباشد. در چنین شرایطی، انبوه برنامه‌های تربیتی، بخشنامه‌ها و جلسات نمی‌توانند گره‌گشا باشند. همان‌طور که در بحران‌ها، حضور نیروهای دلسوز در کنار مردم می‌تواند آنها را از زمین بلند کند، مدارس هم برای عبور از مشکلات به همراهی و مشارکت کسانی نیاز دارند که در درون این مجموعه، برای بهتر شدن اوضاع قدم بردارند.

سجاد صدیقی، رئیس سازمان بسیج فرهنگیان، در نشست خبری با اصحاب رسانه، با اشاره به نقش بسیج در ایجاد فضای امید و نشاط در مدارس گفت: «یکی از دغدغه‌های جدی ما ایجاد حال خوب در مدارس است و بسیج می‌تواند این مهم را محقق کند.»

■ **باید از معلم دغدغه‌مند حمایت شود**

خبرنگار «جوان» در نشست خبری اصحاب رسانه با رئیس سازمان بسیج فرهنگیان پرسید: «ریشه مشکلات مدرسه را پیدا کرده‌ایم و بارها هم درباره آنها صحبت شده. می‌دانیم که مشکلات مدارس فقط با توصیه‌ها و برنامه‌ریزی‌های تربیتی و فرهنگی حل نمی‌شود. سازمان بسیج فرهنگیان برای تبدیل این مسائل به مطالبه‌های مشخص و پیگیری‌شده چه برنامه‌ای دارد؟»

صدیقی در پاسخ، با اشاره به ظرفیت کار داوطلبانه و خدمت بی‌منت در بسیج اظهار کرد: «هیچ چیز مثل کار داوطلبانه نمی‌تواند انگیزه‌ها را متفاوت کند، اما یک واقعیت در بسیج وجود دارد که آن را از هر چیز دیگری متمایز می‌کند. آن هم خدمت بی‌منت است؛ تعبیر خاصی که رهبر شهیدمان درباره بسیج به کار می‌بردند.»

او در ادامه، با تشبیه شرایط دشوار مدارس به روزهای پس از وقوع حوادثی مانند سیل و زلزله، توضیح داد: «در همه‌جا، مثل همین سیل و زلزله، وقتی می‌بینید ویرانی بسیار شدید شده یا سیل آمده و تمام زندگی را از بین برده است، آن لحظه بسیار دردناکی است. در چنین شرایط سختی، اولین دست گرمی که به شما برسد، می‌تواند شما را از جا بلند کند. ما برای حل مسائل مدرسه و آموزش و پرورش، به همین حال خوب برای بلند شدن نیاز داریم.»

رئیس سازمان بسیج فرهنگیان در عین حال، با اشاره به محدودیت ظرفیت آموزش و پرورش برای حل همه مشکلات خاطر نشان کرد: «البته همه کارها از دست آموزش و پرورش برنمی‌آید. آموزش و پرورش دستگاه بسیار سنگینی است و کمک همه را می‌طلبد، هم کمک همه ارکان و اجزا و هم کمک مردم را. موفقیت‌هایی هم که تاکنون داشته، از همین جنس بوده‌است.»

او همچنین از ضرورت حضور معلمان دغدغه‌مند در متن تحولات مدرسه سخن گفت: «اگر قرار است حال مدرسه خوب شود، وقتی چنین نرم‌افزاری در اختیار داریم، چرا آن را در عمق مدرسه پیاده نکنیم؟ آن لحظه که یک معلم بلند می‌شود تا حال دل مدرسه را خوب کند، ببینید چه انگیزه‌ای می‌تواند در دیگران ایجاد کند.»

صدیقی با اشاره به شناسایی معلمان داوطلب و دغدغه‌مند در مدارس تصریح کرد: «ما در حال شناسایی معلمان این‌چنینی در مدارس هستیم و تعدادشان هم کم نیست. فقط باید بستری برای این کار فراهم کنیم. معلمی که انگیزه دارد و حاضر است برای بهبود وضعیت مدرسه کمک کند، به حمایت نیاز دارد. عنوانی که برای این کار در نظر گرفته‌ایم، گروه پیشرفت است. مسئله ما پیشرفت، تعالی و بهبود اوضاع مدرسه است. یعنی باید بازوی قدرتمندی از خود معلمان برای ارتقای وضعیت مدرسه ایجاد کنیم.»

■ **۴ میدان نقش‌آفرینی معلمان**

رئیس سازمان بسیج فرهنگیان در تشریح برنامه این سازمان برای بهره‌گیری از ظرفیت معلمان، چهار حوزه نقش‌آفرینی آنها را برشمرد و توضیح داد: «معلم در مدرسه با چهار مؤلفه مواجه است. اول، معلم برای معلم. بخشی از طراحی‌های معلم می‌تواند برای همکاران خودش باشد. ما اردوی نشاط داریم و معلمان با انگیزه‌ای وجود دارند که فقط به پشتیبانی و حمایت نیاز دارند تا بتوانیم در زمان مناسبی اردوی نشاطی برای معلمان خودمان برگزار کنیم و حال‌وهوای آنها را تغییر دهیم.

دوم، معلم برای خانواده. یکی از فرصت‌های جدی، تعامل با خانواده برای حل مسائل کشور، مسائل نسلی و مشکلات مدرسه و جلب اعتماد خانواده‌های دانش‌آموزان است. واقعیت این است که هیچ خانواده‌ای هنوز به کسی بیشتر از معلم اعتماد ندارد. وقتی معلم خانواده‌ای را برای حل مسئله‌ای در مدرسه دعوت می‌کند، خانواده پای کار می‌آید. وقتی به‌صورت رسمی از خانواده دعوت می‌شود، حضور پیدا می‌کند، اما تصور کنید یک معلم دغدغه‌مند از سر دلسوزی با خانواده صحبت کند. چقدر می‌تواند برای مدرسه یار و همراه ایجاد کند.»

او ادامه داد: «در بسیاری از نقاط کشور، معلمان دغدغه‌مندی وجود دارند که حمایت جدی نشده‌اند و فعالیت‌هایشان هم به‌درستی روایت نشده‌است. می‌توانیم برای این افراد فرصت سازماندهی و ظهور ایجاد کنیم. این فرصتی است که بسیج می‌تواند فراهم کند.»

رئیس سازمان بسیج فرهنگیان اظهار کرد: «مؤلفه بعدی، معلم برای دانش‌آموز و چهارمین مؤلفه هم معلم برای محله است. یعنی ظرفیت‌هایی که اگر از بسیاری از معلمان دلسوز بپرسید، می‌بینید از خارج مدرسه، فارغ از کادر رسمی، ظرفیت‌های خوبی برای کمک به مدرسه آورده‌اند یا برعکس، از ظرفیت مدرسه برای حل مشکلات محله استفاده کرده‌اند.»

■ **معلم، مجتهد تربیتی است**

صدیقی در ادامه پاسخ به سؤال «جوان»، به چگونگی نقش‌آفرینی معلمان در این چهار حوزه پرداخت و با بیان اینکه نباید برای همه مدارس نسخه واحدی پیچید، گفت: «در طراحی ما این چهار بعد وجود دارد، اما چگونگی نقش‌آفرینی به چه چیزی وابسته است؟ ما معتقدیم معلم، مجتهد تربیتی است. قرار نیست با معلمی که در یک مدرسه حضور دارد، به شکل تجویزی رفتار شود. من برخی از اتفاقاتی را که به‌صورت یکسان و با تأکید بر یک نقطه واحد در مدارس اعلام می‌شود، قبول ندارم. اتفاقاً معلمی که در عمق مدرسه حضور دارد، بهتر از هر کسی شرایط را می‌شناسد.»

او افزود: «بله، من مسئول آموزش و پرورش برای توانمندی و نقش‌آفرینی معلم در مدرسه سهم دارم و باید سهم خودم را ایفا کنم، اما ادامه کار چیست؟ ادامه‌اش این است که هر کسی در هر نقطه‌ای که ایستاده، بنا بر ظرفیت و استعدادش و حتی پذیرش مسئولیت خودش نقش‌آفرینی کند. این همان چیزی است که ذات بسیج است. شما نمی‌توانید چیزی را تحمیل کنید. عنصر بسیج باید متناسب با دغدغه خود، سهمی از مسئولیت را بپذیرد، اما به تشخیص خودش.»

رئیس سازمان بسیج فرهنگیان تصریح کرد: «هیچ‌کس بهتر از معلم نمی‌داند که در مدرسه به چه چیزی نیاز دارد. به گفت‌وگو با خانواده نیاز دارد؟ به طراحی موقعیت تربیتی برای دانش‌آموز نیاز دارد؟ به گفت‌وگو با همکار یا دانش‌آموزانش نیاز دارد؟ هیچ‌کس بهتر از او نمی‌داند. بنابراین، طراحی ما مبتنی بر توسعه اختیار باید باشد، نه محدود کردن آن.»

■ **پیامدسنجی برای ارزیابی عملکرد مدارس**

صدیقی در بخش پایانی پاسخ خود خطاب به «جوان»، به موضوع ارزیابی اقدامات و سنجش میزان اثرگذاری برنامه‌ها در مدارس اشاره کرد و از آغاز طرحی با عنوان پیامدسنجی خبر داد.

او در این باره توضیح داد: «سنجش طراحی‌های تربیتی، کار سختی است. ما از سال گذشته کار خوبی را با عنوان پیامدسنجی آغاز کرده‌ایم. پیامدسنجی یعنی بررسی پیامد اقدامات و عملکرد خودمان، اینکه در هر دوره وضعیت ما چگونه بوده و در سال بعد یا یک سال بعد به کجا رسیده‌ایم. این موضوع را در حال پیگیری هستیم.»

رئیس سازمان بسیج فرهنگیان، با بازگشت به مسئله اصلی یعنی بهبود حال مدارس، راهکار تحقق این هدف را نه در نسخه‌های بیرونی، بلکه در ظرفیت‌های درونی مدرسه دانست و اظهار داشت: «یک موضوع را خیلی خوب می‌دانیم و آن اینکه اگر می‌خواهیم حال مدارسمان خوب شود، بهترین راه و بهترین نرم‌افزار، تجویزهای بیرونی نیست، بلکه جوشش‌های درونی است.»

مسئله امروز بسیاری از مدارس، کمبود برنامه و دستورالعمل نیست، بلکه جای خالی انگیزه، همدلی و مشارکت در راهروها و کلاس‌های درس است که دیده می‌شود. تغییری که قرار است حال مدرسه را بهتر کند، پیش از هر چیز باید از آدم‌های همان مدرسه آغاز شود، از معلمی که دغدغه دارد، دانش‌آموزی که آینده‌ساز است و خانواده‌ای که خود را بخشی از مدرسه می‌داند. و هیچ بخشنامه‌ای به‌اندازه حال خوب آدم‌هایی که در مدرسه نفس می‌کشند، نمی‌تواند مدرسه را زنده و سرپا کند.